

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

2.2.2010

ת"א 68896-04 אברהם יצחק בע"מ נ' עיריית הרצליה

בפני כב' השופטת חנה ינון

התובע	אברהם יצחק בע"מ
	ע"י עו"ד ליאור להב

נגד

הנתבעת	עיריית הרצליה
	על ידי עו"ד ליאור כץ ולירון יכין

פסק דין

1. זוהי תובענה על סך של 1,335,283 ₪ שעניינה דרישה כספית של קבלן, מבצע עבודות עפר, לתוספת בשכר שקיבל עבור עבודותיו ממעסיקתו, עיריית הרצליה.

רקע עובדתי

2. התובעת הינה חברה בע"מ אשר התקשרה עם הנתבעת, עיריית הרצליה, בהסכם לביצוע עבודות עפר על פי מכרז בו זכתה.
3. התובעת גורסת כי ביצעה עבודתה ואף ביצעה עבודות מעבר למוסכם בין הצדדים, בגינן דורשת היא תוספת תשלום על זה שקיבלה עם סיום עבודתה.

4. הנתבעת גורסת כי שילמה לתובעת מלוא שכרה המוסכם, לרבות עבור עבודות נוספות אשר הוספו במהלך ביצוע העבודה, תוך קיום משא ומתן והגעה להסכמה עם הקבלן, מנהל התובעת.
5. כן גורסת היא כי התובעת חתמה, באמצעות מנהלה, על חשבון סופי וכן חתמה על כתב ויתור על תביעות או טענות כספיות בגין ביצוע העבודות דנן.
6. עוד טוענת היא, כי התובעת איחרה במסירת העבודה ב – 288 ימים, איחור בגינו דורשת העירייה תשלום חוב בסך של 734,343 ₪ שיקוזז מכל דרישה של התובעת, וזאת כפי המוסכם בגין איחורים בהסכם.

ראיות הצדדים

ראיות התובעת

7. מטעם התובעת העיד מנהלה מר זאב יצחק בתצהירו ת/2 כי ביום 9.11.00 התקשרה התובעת עם הנתבעת, עיריית הרצליה, בהסכם לביצוע עבודות עפר להנחת קו ניקוז לאחר שזכתה במכרז, ובו נקבע התשלום בסך כולל של 3,556,075 ₪ בתוספת דמי מע"מ כשכרה.

(להלן: "ההסכם"; "העבודות").

8. לעדותו, ביום 16.11.00 הוצא צו התחלת עבודה שעניינה תיקון תוואי ניקוז ברחובות גולדה מאיר והברוש בשכונת נוף ים בהרצליה, אשר התעכבו עקב הצורך בהעתקת קו "ערוצי זהב", עקב התקנת עמוד "בזק" ועקב הצורך באישור קק"ל לכריתת עצים בשטח. עיכובים

- אלה נתפזרו על פני כחודש וחצי, אף שהעירייה אמורה היתה להסדיר נושאים אלה טרם תחילת העבודות.
9. כן חלו עיכובים בעבודות ברחוב שער הים עקב העובדה שבאזור עבר קו חשמל עילי במתח גבוה אשר הפריע לביצוע העבודות, דבר שהצריך תיאומים עם חברת חשמל וגרם להאטה בבצוען.
10. כמו כן, במועד מאוחר יותר בקשה העירייה להוסיף עבודות פיתוח ברחוב זה אשר כללו סלילת מדרכות והתקנת תאורה, תכניות שהתעכבו עד למתן תכניות סלילה, וזאת לאחר סיום כל העבודות התת קרקעיות.
11. בין התאריכים 19.4.01 – 24.6.01 עוכבו עבודות התקנת השיגומים בחפירה ברחוב זה, מאחר שהעירייה לא דאגה להעתקת קו החשמל במקום.
12. ביום 2.7.01 התקבלו הנחיות העירייה לשינוי בשיטת התקנת השיגומים, דבר שגרם לעיכוב של כ – 20 יום בעבודות. כמו כן, העירייה לא איפשרה לבצע עבודות שונות במקביל, אלא בשלבים או ב"טור", דבר שעיכב אף הוא את העבודה וגרם לבטלת אנשי התובעת.
13. כן פעלה התובעת ברחוב האשל, ואף שם עיכבה העירייה עבודתה שכן תחת שיחפרו שוחות ויונחו צינורות ביוב בתוכן, הועברו הצינורות בשיטה הידועה כ"שיטת הדחיקה", לאמור, הדחקת צינורות בכח רב לאדמה, כששינוי זה בוצע למעלה משנה מיום צו התחלת העבודה.

14. העבודות דנן הסתיימו על פי הרישומים ביומן העבודה ביום = 13.12.02, אולם לאחר מכן ביצעה התובעת מספר תיקונים ושיפורים משך חודשים מספר, לשביעת רצון העירייה.

15. לדידו, מחדלי העירייה הובילו לעיכוב בן שנתיים, לערך, בהשלמת העבודות, כשהתובעת נאלצת לרתק לאתר את מנהל העבודה מטעמה, ארבעה עובדים נוספים ומחפרון, לשאת בהוצאות שמירה על ציוד וכל זאת לשם תחזוקה קבועה של הפרוייקט.

16. הנזקים אשר נגרמו לתובעת עקב עיכובים אלה הינם, לחישובו, כדלקמן:

תיאור	עלות תקורה	מספר חודשים	סה"כ
מנהל עבודה + רכב	₪ 18,750	12	₪ 225,000
צוות 4 עובדים	₪ 27,000	12	₪ 324,000
מחפרון	₪ 16,200	12	₪ 194,000
שמירה	₪ 5,250	12	₪ 194,400
רווח קבלני 12%	₪ 8,064	12	₪ 96,768
סה"כ			₪ 903,168

17. כן מוסיף הוא הפרשי הצמדה וריבית ממחצית התקופה, מיום 1.8.02 – ובכך גורס הוא כי המדובר בנזק בד של 1,262,955 ₪, כולל דמי מע"מ.

18. כן הציגה התובעת חוות דעתו של המומחה מר עופר חיימוביץ, המוצג ת/1, על פיה אלו הן מסקנותיו:

"בהתאם לצו התחלת העבודה, ובהתאם ללוח הזמנים הבסיסי, מועד תחילת הפרוייקט הינו 23.11.2000, ומועד סיומו החוזי: 15.4.2001, בפועל ובהתאם למסמכים המצורפים, הפרוייקט הסתיים בתאריך 13.12.2002 (אסמכתא 182).

כלומר הארכת תקופת ביצוע של: 20 חודשים.

1. הסיבה העיקרית להארכת תקופת הביצוע הינה:
 - 1.1 קבלת תוכנית תנועה – איחור של 0.85 חודש;
 - 1.2 העתקת קו ערוצי זהב - איחור של 1.65 חודש;
 - 1.3 קבלת מיקום גבהים+שוחות רחוב גולדה מאיר – איחור של 3.23 חודש.
 - 1.4 קבלת פתרון קו חשמל רחוב שער הים – איחור של 5.31 חודש;
 - 1.5 קבלת תכנית לביצוע עבודות תאורה רחוב שער הים – איחור של 19.46 חודש;
 - 1.6 קבלת תכנית לביצוע מדרכות רחוב שער הינו איחור של 9.81 חודש;
 - 1.7 הנחיית המזמין לביצוע עבור דחיקה – איחור נוסף של 2 חודש;
 - 1.8 קבלת תכנית לביצוע ניקוז פיר נוסף ברחוב האשל – איחור של 11.73 חודש;
2. יש לציין כי סיבות אלו הינן באחריותו הבלעדית של המזמין-עיריית הרצליה, אשר אמורה היתה לספק את כל התוכניות והפתרונות לביצוע במועדן, וכמו כן לוודא כי לא יהיו עיכובים בביצוע, כתוצאה מהפרעות אשר נגרמו עקב אי העתקת קווי ערוצי זהב וקווי חשמל.
3. במהלך ביצוע העבודות, התקבל אישור עיריית הרצליה, להארכת תקופת הביצוע, עד לתאריך

**28.2.2002 אולם עיריית הרצליה לא שילמה כל תמורה
 בגין תוספת התקורה אשר נגרמה לחברת: "אברהם
 יצחק".**

משמע, מר חיימוביץ קובע כי עקב העיכובים בעבודות, אשר נגרמו
 באשמה של הנתבעת, על זו לשאת ב"הוצאות תקורה" כלפי הקבלן
 בסכום התביעה.

ראיות הנתבעת

19. מטעם הנתבעת העיד מר יעקב פררו בתצהירו נ/9, כי הינו מנהל
 מחלקת הביוב והניקוז בה, באגף ההנדסה, ופועל בתפקידו זה מזה כ
 - 30 שנה.

20. לעדותו, ככלל, העירייה נהגה עם התובעת ברוחב יד, ותיגמלה אותה
 לגבי כל האטה שאירעה לפי הנחייתה, שילמה עבור בצוע עבודות
 נוספות שאישרה במהלך העבודה לקבלן סכום של כ - 1,500,000 ₪ -
 ועבור סך כל העבודות שילמה כ - 6,000,000 ₪.

21. להלן דברי מר פררו, אשר נטל חלק בתחשיבים עם הקבלן, ביחד עם
 מהנדס העיר, כי לדידו התובעת קיבלה כל שהגיעה לה - ואף הרבה
 יותר מכך:

**"לאורך כל הדרך העירייה באה לקראת הקבלן - שילמה לו
 בגין האטה בעבודות שנעשתה לפי הנחייתה; מסרה לו ביצוע
 עבודות נוספות במגרת המכרז, האריכה את לוח הזמנים
 להשלמת ביצוע העבודות כפי שהקבלן דרש, ושילמה לו על
 ביצוע העבודות הנוספות; העירייה אישרה לקבלן תוספת
 למעלה מ - 1.5 מיליון ₪ למחיר החוזי (למעלה מ - 40%!!!**

תוספת) ושילמה לקבלן עבור ביצוע כל העבודות כ - 6 מיליון ₪; על אף שהקבלן עבד לאט והשלים את העבודות זמן רב לאחר המועד שעליו הוסכם, העירייה לא הפעילה כלפיו את סעיף הקנס בהסכם, לפיו עליו לשלם למעלה מ - 700,000 ₪ בגין איחורים בהשלמת העבודות".

(ראה: סעיף 9 ל - 9/נ).

22. בהמשך תצהירו, מפרט מר פררו האירועים שקשורים היו לביצוע העבודות, כמפורט להלן. העבודות בוצעו במתחם שדרש סגירת רחובות וכבישים במקטעים מסויימים, ברחובות גולדה מאיר - הברוש, שער הים והאשל, ועל כן ועדת התנועה העירונית קבעה כי אישור לתחילת עבודה בכל אחד מן המקטעים יינתן רק לאחר סיום העבודה במקטע שקדם לו - במטרה לצמצם מפגעים לתושבים וסגירת צירי תנועה רבים, בו זמנית.

23. כן בוצעה עבודה במקטע רביעי, בשטח ציבורי פתוח, ואולם זו יכולה היתה להעשות במקביל לעבודה במקטעים האחרים.

24. נושא העבודה בשלבים הודע לתובעת, היה ידוע למשתתפי המכרז והובהר כבר בסיור הקבלנים.

25. לצורך פיקוח על העבודות שכרה הנתבעת את שרותי משרד המהנדסים "יורם גדיש - חברה להנדסה בע"מ", אשר נציגה אף שימש כ"מפקח" על פי ההגדרה במבוא להסכם.

26. כן שימשו הוא והגב' נילי שפיגל - הנדסאית ממחלקת הביוב, כ"מהנדס" על פי ההסכם.

27. ביצוע העבודות לווה בעריכת יומן יומי עליו חתמו נציג התובעת, מר פודי ריאד, וכן המפקח וגב' שפיגל.
28. לדבריו, לא היתה בפרוייקט תקופת בטלה משמעותית, ולו אחת, ובמקרים הבודדים בהם לא עבד הקבלן בפרקי זמן קצרים ביותר – הרי שהדברים תועדו ביומן, נדונו, אושרו – והקבלן פוצה על כך באישור הגורמים המפקחים, במקרים בהם הוחלט כי הדרישה צודקת.
29. לעניין העבודה ברחובות גולדה מאיר - הברוש – במקטע זה, שונתה שיטת העבודה מהתקנת שיגומים בחפירה, קרי, עמודי פלדה, לדחיקתם בקרקע, עקב תלונות דיירים כי לבתיהם נגרמו רעידות המזיקות ליסודות עקב השיטה הראשונה.
30. ביום 23.1.00 נערכה התייעצות עם מהנדס קרקע אודות טרוניית הדיירים, וביום 24.1.00, למחרת, חודשו העבודות במלוא היקפן.
31. עבור עבודות הקידוח שנתווספו, ועבור האטת קצב דחיקת השיגומים במקטע זה וכן ברחוב שער הים, אושרה לתובעת תוספת של 25% מערך הסעיף הרלבנטי בהסכם, שהעמיד שכר עבודה זו על סך של 148,750 ₪.
32. להדגשתו, התוספת דנן נקבעה על יסוד משא ומתן שנערך עם קבלן התובעת ובהסכמתו – ובפועל שילמה לקבלן תוספת של 154,000 ₪, על פי חשבון שצורף לתצהירו, כנספח מס' 13.

33. להערכתו, העיכוב עקב שיטת דחיקת השיגומים עיכב הביצוע ב – 4 ימים, לכל היותר, ועבודה זו הסתיימה ביום 29.1.01, ולאחר מכן לא היתה כל סיבה לעיכוב העבודות במקטע הראשון.
34. אף על פי כן, לעדותו, הקבלן עבד כ – 5 חודשים כדי לסיים העבודות במקטע הראשון, בעוד, שלדעתו, ניתן היה לבצע עבודות אלה בתקופה שאינה עולה על חודשיים וחצי.
35. רחובות גולדה מאיר – הברוש נפתחו לתנועה רק ביום 4.6.01 – למעלה מחודש לאחר המועד שבו התחייבה התובעת לסיים העבודות במקטע.
36. הקבלן פנה בדרישה לקבלת דמי בטלה בכל הנוגע למקטע ביניים, שטח ציבורי פתוח בין רחוב הברוש לרחוב שער הים, אולם זו נדונה ונדחתה על ידי המפקח והמהנדס, שכן סוכם כי **"לעת עתה יבצע הקבלן עבודות אחרות"** שביכולתו לבצע, ובכללן סימון תוואי קו הניקוז בשטח הציבורי וביצוע העבודות כסדרן במקטע הרחובות גולדה מאיר והברוש.
37. בהחלטה מ – 3.4.01 צויין כי **"יש לבצע מובל והנחת צינורות ניקוז ברחוב גולדה מאיר והברוש"** – וזו נרשמה ביומן העבודה.
38. העבודה נרשמה כסדרה ביומן בימים 2.4.01 – 19.4.01, וכמו כן לא נרשמה כל פנייה נוספת של הקבלן לדמי עיכוב או בטלה לעניין מקטע השטח הציבורי.
39. כן בוצע שינוי תוואי במסגרתו הועתק קו ביוב מקצה מקטע השטח הציבורי ואל תוך קטע ברחוב שער הים – ועבור שינוי זה הוסכם על תשלום תוספת בסך של 46,000 ש"ח אשר שולמו לתובעת.

40. במקטע השני – רחוב שער הים, החלו העבודות ביום 5.6.01, ואולם באפשרות התובעת היה לבצע עבודות מקדימות עוד בטרם סיום העבודות ברחובות גולדה מאיר – הברוש, לא פעלה לכך.
41. במקטע זה, נמצא קו מתח חשמל גבוה, שקרוב היה לאתר העבודות, ועל מנת לסייע לתובעת, שהדבר באחריותה, על פי ההסכם, פנתה העירייה, ביזמתה, עוד ביום 27.3.01 לחברת החשמל בבקשה להמיר את קו המתח העילי לקו מתח תת קרקעי.
42. פנייה זו נענתה בכך שלא תתבצע המרת קו מתח עילי, אך חברת החשמל תפסיק את זרם החשמל בקטע האמור של רחוב שער הים, ואולם הודיעה כי תוכל לעשות כן רק ביום 24.6.01, שאז הוחל בעבודות הקידוח.
43. בתקופה שעד להפסקת זרם החשמל יכול היה הקבלן לבצע העבודות בצידה הצפוני של המדרכה וכן לבצע עבודות הכנה נוספות, עבורן לא היה צורך בהפסקת חשמל, ואכן, כך קבעו המפקח והמהנדס, כמפורט ביומן העבודה מס' 48, וכך אומנם פעלה התובעת וביצעה העבודות בין הימים 12.6.01 – 24.6.01.
44. כמו כן, מיום 6.6.01 ועד ליום 12.6.01 לא נמצאו בשטח עובדים מושבתים או כלים מושבתים של התובעת.
45. משמע, גם בימים הספורים בהם לא בוצעו עבודות, בין 6.6.01 ל – 12.6.01, וזאת שלא בצדק ובניגוד להוראות המפקח והמהנדס, לא היו בשטח עובדים או כלים מושבתים – ולא היתה כל סיבה לתשלום בגין בטלה של אלה.

46. ברחוב שער הים הוחלט על ביצוע תוספות ושינויים במהלך העבודה, ולאחר שהתובעת הגישה הצעת מחיר ונערך משא ומתן, נקבע כי התובעת תבצע העבודות הנוספות עבור סכום כספי נוסף – בסך של 470,000 ₪, שבו נלקח בחשבון אף לוח הזמנים, וניתנה לתובעת הארכת זמן משמעותית לשם סיום העבודה.
47. אשר למקטע השלישי – רחוב האשל – לאור בקשות דיירים אף בו, החליטה העירייה לשנות שיטת העבודה לדחיקת השיגומים, ובעניין זה פנתה הנתבעת לתובעת ויידעה אותה בדבר זמן רב טרם ביצוע העבודות בקטע זה, והקבלן הסכים לבצען כך, זאת על פי מכתבים מיום 22.10.01 ו- 29.10.01.
48. הנתבעת סייעה בהקדמת אספקת הצינורות מ"חברת אקרשטיין", אבל התובעת החלה בדחיקת הצינורות רק ביום 3.2.02 מכיוון שהתעכבה בחפירות הפיר שדרכו היה עליה לדחוק את הצינורות.
49. הערכת התובעת והמפקח היתה כי משך הכנת הפיר יארך כחודש ימים ואולם, בפועל, התעכבה התובעת בעבודות אלה והכנת הפיר ארכה כ- 3 חודשים, בקירוב.
50. כן טענה התובעת בביצוע עבודות הדחיקה לכיוון דרום, והיתה חייבת לתקן טעות זו ע"י ביצוע חפירה, כך שבסופו של דבר חלק מן העבודות בוצע בחפירה ולא בדחיקה.
51. למרות העיכובים, ולאור הצורך בהעתקת קו ביוב ברחוב האשל עקב שינוי שיטת העבודות, פנתה הנתבעת לתובעת ולאחר משא ומתן סוכם כי ישולם תשלום נוסף בגין העתקת קו הביוב בסכום של 702,750 ₪.

52. לעמדתו, העבודות הסתיימו באיחור, על פי יומן העבודה, ביום 13.12.02.
53. לאחר סיום העבודה, העלתה התובעת שורת דרישות כספיות בהיקף כספי עצום וחסר פרופורציה לדרישותיה במהלך העבודה, להן אין כל עיגון ביומני העבודה.
54. לאחר שהתובעת הגישה חשבון סופי, ולאחר שביררה הדרישות ביחד עם מהנדס העיר, אישר האחרון חשבון סופי על סך של 5,987,234 ₪, כשבחשבון זה כלל התשלומים גם בגין העבודות הנוספות שבוצעו.
55. כאמור, לדידו, הנתבעת אישרה לתובעת הארכת לוח זמנים עד ליום 28.2.02 אולם היות שהקבלן איחר בסיום העבודות מעבר למועד המוארך שנקבע ולנוכח הוראה על קנס יומי של 0.5 פרומיל מהתמורה על איחור יומי, כקבוע בסעיף 14 (ג') להסכם, הרי שהתובעת חייבת לנתבעת סכום של 734,343 ₪, וזאת בגין 288 ימי איחור, סכום אותו זכאית העירייה לקזז משכר הקבלן בחשבון הסופי.
56. עוד הוסיף מר פררו בתצהיר משלים, המוצג נ/9 א', לגבי טענות התובעת, כדלהלן, לגבי טענה לעבודה "בטור" ולא "במקביל", הרי שבמסמכי המכרז הובהר כי עקב אילוצי תנועה, העבודה תתבצע בשלבים. העירייה לא מנעה מהתובעת לעבוד בו זמנית בשטח הציבורי הפתוח ולדעתו, אחת הסיבות להתמשכות העבודה נעוצה בכך שהתובעת לא הביאה מספיק צוותים כדי שתוכל לעבוד במקביל ולא נערכה כראוי לביצוע העבודות בתוך זמן קצר מזה שפעלה בשטח.

57. לטענת "כוננות מתמדת" גורס הוא כי באם הקבלן החזיק באתר בעובדים ובציוד שלא לצורך, העירייה שילמה לו דמי בטלה.

58. לגבי הטענה ביחס "לאילוץ" הקבלן לבצע עבודות במחירים שהעירייה אישרה, הרי שלדיו טענה זו מקוממת שכן העירייה לא אילצה לעבוד במחירים שהיא אישרה, לגבי עבודות נוספות אשר לא נכללו במכרז, והקבלן התבקש לעשותן לאחר שנערך משא ומתן עימו, ורק לאחר שהגיש הצעת מחיר הגיע לסיכומים עם גורמי העירייה וחתם מרצונו על תוספת להסכם עם העירייה, הוא נספח 12/9 לתצהיר 9/9.

59. הנתבעת הגישה חוות דעת מטעמה שערך מר רייך אלון, המוצג 10/9, על פיה אלה הן מסקנותיו:

"מרבית השינויים העדכוניים והתוספות שהעירייה ביקשה לא גרמו לקבלן שום עיכובים משמעותיים, העירייה שילמה לקבלן בגין כל שינוי/עדכון או עבודה נוספת, אשר היו כרוכים בהוצאות נוספות מצידו או בהארכת משך הביצוע (למשל שינוי בשיטת החדרת השיגומים).

הפרוייקט – משלב ההיערכות ועד לסיומו – בוצע בעצלתיים ע"י הקבלן:

בשלב ההיערכות: חלפו כחודשיים ימים מצו תחילת עבודות ועד שהקבלן סיים את היערכותו והתחיל בעבודות. הקבלן היה יכול לבצע את ההתארגנות והתיאומים בפרק זמן קצר הרבה יותר אך התמהמה, ללא כל סיבה, בתיאום עם המשטרה, בהצבת תמרורים ובהקמת מחנה.

ברח' גולדה מאיר והברוש: הגורם היחיד שיכול היה להאריך את משך ביצוע העבודות הוא החדרת שיגומים בשיטה שונה מהמתכונן, בגינו שולמה לקבלן תוספת של עוד 25% למחיר הפריט. גורם זה יכול להצדיק לכל היותר עיכוב של ימים בודדים, אך לא של מספר חודשים.

בשצ"פ: גם כאן הקבלן התנהל בעצלתיים. כפי שפירטתי לעיל, ניתן לבצע את העבודות בשצ"פ במקביל לעבודות בכל אחד מהמקטעים האחרים, ולכן אין משמעות להתמשכות העבודות בשצ"פ.

ברח' שער הים: כאמור, נגרם עיכוב של ימים בודדים בגלל שחברת החשמל לא עמדה בסיכום להפסיק את הזרם. כפי שהסברתי את עבודות הפיתוח שהקבלן התבקש לבצע (למעט ציפוי אספלט שמבוצע במשך יום-יומיים), ניתן היה לבצע במקביל לביצוע העבודות בשער הים ו/או ברח' האשל, ובניהול נכון של הקבלן ביצוען לא אמור לגרום לעיכוב. גם במקטע זה הקבלן הוא האחראי הבלעדי להתארכות של מספר חודשים, במקום ימים ספורים, בביצוע העבודות.

ברח' האשל: ביצוע העבודות בדחיקה במקום בחפירה הוא הגורם היחיד שיכול היה להאריך את תקופת הביצוע ברח' האשל.

לפי מיטב הערכתי ביצוע בשיטה כזו יכול היה להאריך אולי בכחודשיים את העבודות ביחס לתקופת ביצוע בחפירה. הקבלן נגרר והתנהל באיטיות לא מובנת, ולקח לו כמעט שנה שלמה לסיים את העבודות ברח' האשל".

עולה מכך, כי הנתבעת סבורה כי העיכובים, אם נגרמו, נגרמו באשמת קבלן התובעת, כמפורט לעיל, והארכת העבודה יכולה היתה להיגרם ע"י שינוי שיטת דחיקת השיגומים, עליה פוצה וניתנה לו

האפשרות להאריך תקופת העבודה, ברם, במקום כחדשיים נגרר הקבלן באיטיות לא מובנת והעבודה התארכה בכשנה.

הכרעה

61. בתביעה שבפני טוענת התובעת, חברה קבלנית לביצוע עבודות עפר, כי הועסקה ע"י הנתבעת, עיריית הרצליה, על פי הסכם לאחר זכייתה במכרז, כי עבודתה הווארכה עקב מחדלי הנתבעת לפרק זמן של שנה ועשרה חודשים, במקום חמישה חודשים, כמוסכם, וכי על הנתבעת לשאת בנזקי התובעת עקב הארכת פרק הזמן בו עבדה.

61. התובעת גורסת כי על הנתבעת לשלם לה סכום בסך של 1,262,955 כפיצוי על התארכות העבודה עבור 12 חודשים בלבד, על פי תחשיב שערכה, כמפורט בתצהיר מנהלה דלעיל.

תשלומים ששולמו

62. הנתבעת שילמה לתובעת על פי הסכם העבודה שנחתם ביום 9.11.00 הסך של 3,556,075 ₪ בתוספת דמי מע"מ כחוק. על תשלום זה אין חולק, ושולם הוא על יסוד זכייה במכרז שנערך ברבים לאחר שהתובעת נתנה הצעה זולה מאחרים לביצועה של עבודת חידוש קו הניקוז בשכונת נוף ים בהרצליה.

63. בנוסף לכך, שילמה הנתבעת לתובעת סכום כולל נוסף, שאינו במחלוקת, בסך של 1,587,500 ₪ ובסך הכל שילמה הנתבעת לתובעת עבור העבודות המנויות בהסכם ובתוספת לו הסך של 5,987,234 ₪.

תשלום התוספות

64. **תוספת עבור שיטת דחיקת השיגומים** - עם קבלת חוות דעת מהנדס קרקע אודות תלונות הדיירים ברחובות גולדה מאיר והברוש על רעידות בבתיים, הומרה שיטת התקנת השיגומים בחפירה בשיטת דחיקת השיגומים ועבור האטת קצב החדרתם במקטע זה ובמקטע השני של רחוב שער הים אושרה, לאחר משא ומתן, ובהסכמת התובעת, תוספת של 25% מערך הסעיף הרלבנטי במכרז, תוספת תשלום בסך של 154,000 ₪.

65. **תוספת עבור שינוי תוואי קו ניקוז בשטח ציבורי פתוח** – עם קבלתה של חוות דעת מהנדס קרקע בדבר חשש לפגיעה בבתיים, שונה תוואי הנחת הצינורות באתר זה בשלב מוקדם ביותר של העבודות, דבר עליו הודע לתובעת עם תחילת העבודה, ועבור שינוי תוואי זה הוסכם עם התובעת, על יסוד משא ומתן, על תשלום תוספת בסך של 46,000 ₪.

תוספת עבור ביצוע עבודות נוספות בשער הים

66. במהלך ביצוע העבודות החליטה העירייה על תוספת עבודות ברחוב זה, לאמור, התקנת מדרכות, תאורה וציפוי הכביש לכל רחבו. לאחר משא ומתן עם התובעת, שהגישה הצעת מחיר, נקבע כי התובעת תבצע עבודות אלה בסכום כולל של 470,000 ₪.

67. ביצוע עבודות אלה לא הצריך סגירת הכביש כך שביצוען לא עיכב השלמת עבודות הניקוז המקוריות, וזו אף נלקחה לעניין לוח הזמנים באופן זה שהתובעת קיבלה מן העירייה הארכת זמן משמעותית לסיום העבודות של מספר שבועות, ואף חודשים, כדלקמן:

- א. עבודות פיתוח שער הים – חדש ימים ;
- ב. עבודות אספלט בשער הים – 3 שבועות ;
- ג. עבודות במדרכה – 3 וחצי חודשים ;
- ד. עבודות נוספות בחורשה – שבועיים ;

(ראה : נספח מס' 16 לתצהיר – 9/נ).

סך כל התוספות

68. סך כל התוספות ששולמו לתובעת, כמפורט לעיל, וזאת לאחר משא ומתן פרטני לגבי כל אחת מהן, מגיע לסך כולל של 1,587,500 ש"ח.
69. סכום זה מהווה תוספת משמעותית הן מבחינת ערכה היחסי לגבי הסכום המקורי הכולל המוסכם של כ - 50% בקירוב, והן כסכום נכבד כשלעצמו, המהווה תוספת הכנסה מיידית לקבלן בלא צורך לתור אחר מקור עבודה חדש או אחר.
71. משמע, הנתבעת קיבלה הסכמת הקבלן המבצע לתוספות לעבודה, תוך תימחורן לאחר משא ומתן ענייני, הוגן ובהסכמה, על פי מנגנון קבוע בהסכם.

עיכובים בביצוע העבודות

71. התובעת גורסת כי עיכובים בביצוע העבודות נגרמו עקב רשלנות הנתבעת, אולם בבדיקת כל מקטע ומקטע עולה כי השינויים בהיקף העבודות ובשיטות העבודה נבעו מטעמים ענייניים שהעלתה העירייה, ולא עקב שרירות לב או הזנחה גרידא.

העיכוב במקטע ברחובות גדולה מאיר-הברוש

72. מיום 16.11.00 ועד יום 1.1.01 עסקה התובעת בהתארגנות ובקבלת אישור המשטרה ובפרק זמן זה לא היו, על פי הרשום ביומן, עובדים או כלים בשטח.

73. עם תחילת החדרת השיגומים, עמודי פלדה, בוצעה ההחדרה באמצעות שימוש בפטיש אויר.

74. עם תחילת החדרתם של אלה ביום 23.1.00 התקבלו תלונות תושבים בעירייה לפיהן עקב העבודות מורגשות רעידות בבתיהם. לצורך בדיקת ומניעת נזק, התבקשה התובעת לעצור ההרעדה למשך שעות ספורות. לאחר התייעצות בשטח בהשתתפות הגורמים הרלבנטיים ולאור קבלת חוות דעת ממהנדס קרקע, הוחלט להוסיף עבודה מקדימה של קידוח בקרקע על מנת להחליש את התנגדות הקרקע בעת החדרת השיגומים, כך שעוצמת הרעידות תקטן ולא תורגש בבתים הסמוכים.

כבר למחר, ביום 24.1.00, חודשה העבודה במלוא היקפה, כרשום ביומן עבודה מס' 11.

75. כאמור, עבור עבודת דחיקת השיגומים והאטת קצב העבודה במקטע זה ובמקטע השני ברחוב שער הים, אושרה לתובעת תוספת נכבדה של 25% מערך הסעיף הרלבנטי שעוגנה בתוספת להסכם מ – 17.7.03, אשר עמדה על סך 154,000 ₪.

76. פרט לשינוי שיטת החדרת השיגומים, לא היתה במקטע זה סיבה נוספת להאטת העבודה, וזו, כאמור, נלקחה בחשבון בעת המשא ומתן לתוספת כספית לתובעת.

77. לטעמי, נהגה הנתבעת כהלכה בקבלה תלונית הדיירים ובדרשה חוות דעת מקצועית של מהנדס קרקע, שכן עלול היה להיגרם לרחובות בשכונת נוף ים הוותיקה נזק בלתי הדיר. אלמלא התחשבה העירייה בתלונית אלה ואלמלא ערכה התייעצות בין כל הגורמים מטפלי הפרוייקט בליוויית מהנדס הקרקע, עלולים היו דיירי הרחובות לעמוד בפני שוקת שבורה ואף להגיש תביעות כספיות כנגד העירייה.
78. על כן, לא ראיתי בהתנהגות העירייה בנסיבות מיוחדות אלה כגורמת להאטה ולעיכוב בעבודה באופן שאינו מנומק או שאינו סביר. נהפוך הוא, העירייה נהגה באחריות ובמקצועיות בגלותה בשטח בעיה שהתהוותה עם ביצוע העבודות, ובנתה לכך מענה הולם ובתם לב.
79. בכך ניטלת טענת התובעת על פיה הנתבעת האטה מהלך העבודה באשמה ולפיכך עליה לשלם " תקורה נוספת" לקבלן, ויש לקבוע כי ההאטה שנגרמה אירעה עקב שיקול דעת מקצועי מוצדק של הנתבעת ועקב נחיצות ההחלטה דנן באתר העבודות.
80. הוא הדין בטרוניות התובעת לעניין האטה בעבודה עקב קיום קו ערוצי זה"ב, קיום עמוד "בזק" והצורך באישור קק"ל לכריתת עצים – כל אלה באחריות התובעת על פי סעיף 8 ב' לנספח א' להסכם הצדדים, ועל התובעת האחריות המלאה להסדרת כל אלה.

עיכוב בעבודות בשטח הציבורי הפתוח

81. כעולה מן הראיות, שטח זה שונה משאר המקטעים כיוון שאינו מהווה ציר תנועה והעבודה בו לא חייבה סגירת רחובות. על כן, רשאית היתה התובעת לעבוד בשטח זה במקביל לעבודה במקטעים אחרים, פרט לעבודות הנחת צינורות הניקוז, אותם צריך היה להניח באופן רציף.

82. ביומן העבודה צויין כי העבודות התקיימו באופן סדיר ורצוף בכל ימי העבודה בין יום 2.4.01 לבין יום 19.4.01, ולמעט בקשה אחת לקבלת דמי בטלה, שהוגשה, נדונה ונדחתה, לא פנתה התובעת בפנייה נוספת באשר לעיכוב או לבטלה, שכן אף היא סברה, מן הסתם, כי אין צידוק לכך.

העיכוב בגין העתקת קו ניקוז בשטח הציבורי הפתוח

83. תוואי העבודה במקטע זה תוכנן לעבור בקצה המקטע לכיוון רחוב שער הים בין שני בתי מגורים, אך מחשש לפגיעה בבתים, ולאחר קבלת חוות דעת מהנדס קרקע, המליצה הנתבעת על שינוי התוואי בנקודה זו ועל העברתו מתחת לשביל ציבורי שעבר בסמוך.

84. התראה בנדון ניתנה לתובעת טרם תחילת העבודות, וכעולה מעיון ביומני העבודה עולה כי העבודה התנהלה כסדרה וברצף, ולפיכך, אין לומר כי חל עיכוב בעבודה, ואם חל, לא באשמה של הנתבעת ארע כדבר הזה, מן הטעם דלעיל.

85. עוד, יודגש, כי גם במקרה זה הוסכם בין הצדדים, לאחר משא ומתן, על תוספת תשלום בסך של 46,000 ₪, אשר יש בה לכסות תקורת הקבלן שכן במשא ומתן נלקחו בחשבון כל הפארמטרים אשר הצריכו עבודת צוותו והמחפרון.

עיכוב בעבודות רחוב שער הים

86. התובעת יכולה היתה לבצע עבודות מקדימות במקטע עבודה זה עוד בטרם סיום העבודות במקטע הרחובות גולדה מאיר-הברוש, כגון עבודות סימון שאינן קשורות לחפירות ואשר לא הפריעו לתנועה.

87. טענת התובעת לעיכוב בעבודות עקב מעבר קו מתח גבוה, שכן מכונת הקידוח בה השתמש הקבלן בטרם התקנת השיגומים היתה גבוהה מדי וקרובה לקו המתח, הינה טענה שנדחתה על הסף שכן על פי תנאי המכרז וההסכם היה על הקבלן לדאוג באופן בלעדי לתיאומים עם חברת החשמל, וזאת על פי סעיף 8 ב' לנספח א' להסכם, שזה לשונו:

"הקבלן מאשר, כי בירר ווידא בחברת החשמל, משרדי חברת "בזק" ומחלקת המים וכל המחלקות העירוניות והגורמים אשר עלולים להיזק מעבודתו בשטח, על הימצאותם או קיומם של קווים, צינורות, מעברים וכו' ומסלולם בשטח עבודתו".

88. למרות זאת, עולה כי כדי לסייע לתובעת פנתה העירייה ביזמתה לחברת החשמל כבר ביום 27.3.01 בבקשה להמיר קו המתח העילי לקו מתח תחתי, ובסופו של דבר סוכם כי לא תבצע המרה אלא שחברת החשמל תפסיק הזרם וכך עשתה ביום 24.6.01, בו הוחל בעבודות הקידוח.

89. עולה מכך, כי הקבלן עצמו צריך היה לתאם כל אלה, ואין לו אלא להודות לעירייה שהסדירה נושא זה במקומו.

90. עוד עולה כי יכולה היתה התובעת לבצע עבודות בצד הנגדי של המדרכה ולבצע עבודות נוספות עבורן לא היה צורך בהפסקת החשמל, וכך אף קבעו המפקח והמהנדס ביומן העבודה, ואומנם התובעת בצעה עבודות אלה בין הימים 12.6.01 – 24.6.01.

91. גם בימים הספורים בהם לא בוצעו עבודות, בין הימים 6.6.01 – 12.6.01, בניגוד להוראות המפקח, לא היו בשטח כלים או עובדים מושבתים ולפיכך אין כל סיבה לתשלום בגין בטלה נטענת בעניינם.

עיכוב בגין עבודות נוספות בשער הים

92. במהלך העבודות הוחלט ע"י הנתבעת על תוספת עבודות שעניינן הקמת מדרכות, התקנת תאורה וציפוי הכביש. לשם כך נערך משא ומתן עם התובעת במסגרתו נתנה הצעת מחיר לנתבעת, שהסתיים בסיכום על פיו התובעת תבצע עבודת התוספות עבור סכום כספי נוסף של 470,000 ₪, המדבר בעד עצמו.

93. כן יש להדגיש כי ביצוע המדרכות והתקנת התאורה לא חייבו סגירת הכביש, כך שביצוע העבודות הללו לא היה בו כדי לעכב השלמת עבודות הניקוז המקוריות ברחוב, וכן המשך העבודה ברחוב האשל.

94. הוספת העבודה נלקחה בחשבון לעניין לוח הזמנים והעירייה העניקה לתובעת הארכת זמן משמעותית של כשלושה וחצי חודשים, כדרישתה, במכתב הנתבעת מיום 11.12.01, הוא נספח נ/17 לתצהיר נ/9.

עיכוב ברחוב האשל

95. עקב שינוי בשיטת עבודות התקנת השיגומים לשיטת הדחיקה, נוצר צורך להעתיק את קו הביוב ברחוב זה ממקומו, והעירייה פנתה

- לתובעת בעניין זה, ולאחר משא ומתן סוכם כי התובעת תבצע עבודה זו בתוספת תשלום של 702,750 ₪, אף הוא סכום גבוה ביותר.
96. עולה מכך, כי אין המדובר בעיכוב שנוצר באופן שרירותי אלא בעיכוב נוכח צורך מקצועי עליו עמדו הצדדים בתחילת העבודה, ומכל מקום, התובעת פוצתה ביד נדיבה, ובהסכמתה, על שינוי שיטת התקנת השיגומים אף ברחוב זה.
97. עוד עולה מיומני העבודה כי הצינורות סופקו לתובעת ביום 3.2.02, אולם זו התעכבה בחפירת הפיר שדרכו צריך היה לדחוק את הצינורות משך כשלושה חדשים, בקירוב, בעוד שכצפוי, הכנת הפיר אמורה היתה להסתיים בפרק זמן של כחודש ימים, עיכוב שנוזקף לחובת התובעת ולא לחובת העירייה.
98. לאור אלה, העיכובים שחלו אירעו עקב צרכים מקצועיים בלבד, שיש שנוצרים בשטח כשהמדובר בעבודות עפר וניקוז, מה גם בשכונת מגורים וותיקה, ולפיכך אין לומר כי העירייה פעלה במתכוון או ברשלנות להאטה בעבודות דנן.
99. יתר על כן, כמפורט, העירייה פיצתה את התובעת על כל האטה או תוספת בעבודות על יסוד משא ומתן מקיף, וולונטרי והוגן, ואין לבוא אליה, בדיעבד, בדרישות כספיות שלא הועלו בעת הרלבנטית.
100. במסגרת זו, אף נענו דרישות הקבלן ופניותיו במכתביו, אשר, כביכול, לא נענו, כעדות מר פררו על פיה **"כל התשובות לכל המכתבים שלו, כל מכתב שהוא כתב הוא קיבל את התשובות בישיבות בשטח של כל שבוע"**.

(ראה: פרוטוקול עמ' 7 שורות 11-12 מיום 4.11.08).

כתב ויתור

101. עם סיום העבודה המקורית וכן עם סיום ביצוע התוספות לה, שילמה הנתבעת מלוא תמורתה המוסכמת לתובעת – ומנהלה חתם בשמה על "כתב התחייבות" כדלקמן:

"עם קבלת הסכום הסופי לתשלום, עפ"י החשבון הסופי שהוגש על ידי וכפי שאושר ע"י מהנדס העיר, בין במזומן או בכל דרך אחרת, הנני מצהיר בזאת כי אין לי ולא תהיינה לי כל תביעות או טענות מכל סוג שהוא בגין עבודה שנעשתה על ידי ומוגדרת כפרוייקט קו ניקוז רח' גולדה מאיר, הברוש, שער הים והאשל, למעט תשלום עבור התמשכות ביצוע..."

102. כתב התחייבות זה מהווה כתב ויתור על תביעות עתידיות או טענות מכל סוג ומן הקשורות לעבודות נשוא ההסכם ותוספותיו.

103. המילים בסיפא לכתב הויתור "למעט תשלום עבור התמשכות ביצוע" לא כלולות בטקסט הקבוע והמודפס, והוספו בכתב ע"י מנהל התובעת מר זאב יצחק, כמצויין בסעיף 14 לתצהירו ת/2. תוספת זו לא מנעה מן הנתבעת לשלם שכר התובעת ולא מנעה ממנהל הנתבעת גביית כל כספי שכרו והגשת התביעה שבפני לתוספת כספים עצומה.

104. לו ידעה הנתבעת כי בנוסף לסכום גבוה ונכבד זה של כ – 6,000,000 ₪ תיזדרש לשלם סכום נוסף של 1,335,283 ₪, עבור עבודות אלה, שתמחורן כלל נוכחות מנהל עבודה, רכב, צוות של ארבעה עובדים, מחפרון ושמיירה, שהם הרכיבים שצריך הקבלן לספק עבור עבודות

עפר והתשלום מהווה פיצוי מלא על תקורת הקבלן, לא היתה זו מתקשרת עימו במכרז ובהסכם על יסוד הצעת מחיר שנתן הקבלן או על יסוד משא ומתן מעת לעת על גובה תשלום דמי התוספות.

105. במצב דברים זה, בו האיחורים והעיכובים לא נבעו מהזנחת הפרוייקט גרידא ע"י הנתבעת או מרשלנותה, כעדות מר פרו וכמפורט בחוות דעת מר רייך אלון, אותה מקבלת אני כאמינה וכמשקפת המצב הנכון באתר בעת הרלבנטית, אין להשית עליה תשלום, בפעם השלישית, קרי, על התשלום המקורי, ועל תשלום התוספות הנכבדות, תשלום בשלישית בשל "תוספת תקורה".

106. לגישתי, יש בנהגה זה של התובעת משום מלאכותיות והשמת כיסה הציבורי של הנתבעת כעירייה, ככיס פרוץ לדרישות כספיות שאין להן עיגון בחיי המעשה.

107. יתר על כן, שולט בכיפה על פי ההלכה הכלל בדבר חתימת חוזה וקיומו בתם לב, כלל השואב חיותו מסעיפים 39 ו-12 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג – 1973, שזה לשונם:

- 12" (א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב.
- (ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתום-לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א – 1970, יחולו בשינויים המחוייבים".

39". בקיום של חיוב הנובע מחוזה יש לנהוג בדרך מקובלת
ובתום לב; והוא הדין לגבי השימוש בזכות הנובעת
מחוזה."

לעניין הדרישה לקיומו של חוזה בתם לב נקבע בע"א [8566/06](#) אמריקר שירותי
ניהול וייעוץ (1987) בע"מ נ' מליבו - ישראל בע"מ, תק-על 2009(4), 1878,
1890 (2009), כדלקמן:

"תום-הלב אינו דורש כי האחד לא יתחשב באינטרס העצמי שלו.
בכך שונה עקרון תום-הלב מעקרון הנאמנות החל על דירקטור,
שלוח, אפוטרופוס או עובד ציבור ... עקרון תום-הלב קובע רמת
התנהגות של אנשים הדואגים, כל אחד לאינטרס שלו עצמו.
עקרון תום-הלב קובע כי השמירה על האינטרס העצמי צריכה
להיות הוגנת ותוך התחשבות בציפיות מוצדקות ובהסתמכות
ראויה של הצד האחר. אדם לאדם – לא זאב, ולא מלאך; אדם
לאדם – אדם".

עוד נקבע בע"א [2239/06](#) אילן אמיר חברה לבנין והשקעות בע"מ נ'
עיריית הרצליה, [פורסם בנבו], כדלקמן:

" עקרון תום הלב – כעקרון כללי – מורה כי "השמירה על
האינטרס העצמי צריכה להיות הוגנת ותוך התחשבות בציפיות
מוצדקות ובהסתמכות ראויה של הצד האחר". גרימת עיכובים
בלתי סבירים בהשלמת החוזה עשויה להוות חוסר תום לב בקיום
חוזה והפרה של החוזה. אין הכרח בקיום הוראה מפורשת בחוזה
כדי להביא לתוצאה זו. ודוק: לא עצם היעדרה של הוראה
מפורשת בעניין זה בחוזה מהווה חוסר תום לב. חוסר תום הלב
טמון בפגיעה בהצלחתו של החוזה שתוכנן ובאינטרסים של הצד
השני."

עוד ראה: [ע"א 1351/06](#) עו"ד מועין דאוד ח'ורי נ' חברת ארמון ההגמון (קסר אלמוטראן) בע"מ, תק – על 2007 (3), 4244, מיום 17.9.07, כדלקמן:

” כידוע, סעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 קובע את חובתו של צד לחוזה לקיים חיובים הנובעים מהחוזה ולהשתמש בזכויות הנובעות ממנו בדרך מקובלת ובתום-לב. בבסיס עומדת החובה הקבועה בסעיף 39, אף כי תחום תחולתה וגבולותיה אינם קבועים מראש, והם נבחנים בכל מקרה לגופו.”

כן ראה: [ע"א 8910/05](#) א. אדמון בע"מ נ' זלמה וינבלט, [פורסם בנבו], כדלקמן:

”החובה לקיים חוזה בתום לב ובדרך מקובלת, חובה הקבועה בסעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי), בדומה לחובה לנהוג כך במסגרת משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה, לפי סעיף 12(א) של החוק הנ"ל, חלה על כל אדם, בין אם הוא עושה כן בשמו ובין אם עושה כן עבור אחר. ”הצד” שעליו חלה החובה האמורה יכול שיהיה לא רק ”הצד” לכריתת החוזה, אלא גם הצד לניהול המשא ומתן, והיותו שלוחו של אחר, אינה פוטרת אותו מחובה זו.”

ולעניין הצורך בהדדיות בקיום עקרון תם הלב נקבע בע"א [יתח נ' מפעל הפיס](#), [פורסם בנבו], כדלקמן:

”אחד מתפקידיו של עיקרון תום הלב הוא לרכז את נוקשותו של הקשר החוזי על רקע הנסיבות המיוחדות שנוצרו לגבי קשר זה”, וכן כי “... חובת תום הלב מחייבת כל אחד מן הצדדים לחוזה לנהוג ביושר, הגינות ומוסר תוך הגשמת ציפיותיו הסבירות של הצד השני לחוזה אשר ניצב מולו. מידת תום הלב אינה מידה של חסד ולא של ”חסידות”... אין עניינה באלטרואיזם או בביטול חשיבות מאווייו של האחד על חשבון אלה של השני. כל תכליתה, אם נבקש למצות בקצרה, הינה ליצור בסיס משפטי - נורמטיבי המחייב את הצדדים לנהוג

**אחד בשני באותו האופן בו היו מצפים ורוצים שהאחרים ינהגו
כלפיהם...".**

(ההדגשה לא במקור – ח.י.).

108. התובעת תומכת יתדותיה בסיכומיה בפסק הדין לעיל [ע"א 2239/06](#)

אילן אמיר חברה לבניין והשקעות בע"מ נ' עיריית הרצליה, תק-על 2007 (4), 3072, שם נקבע, בין השאר, כי הסכם בין הצדדים אשר אינו כולל הוראה המסדירה תוצאות עיכוב עלול לגרום לחיוב העירייה בפיצוי, אם נגרם מעשה או מחדל על ידה שיהא בו כדי לעכב באופן בלתי סביר את השלמת העבודות, וזאת לאור עקרון תם הלב היוצר מחוייבות הדדית בין הצדדים.

109. כן נקבע כי לא העדר הוראה מפורשת בחוזה תתפרש כן, אלא חסר תם לב "הטמון בהצלחתו של החוזה שתוכנו ובאינטרסים של הצד השני".

110. סבורתני, כי במקרה שבפנינו, יש לקבוע כי אינטרסי שני הצדדים נלקחו בעת הרלבנטית בחשבון, קרי, אינטרס העירייה כי העבודות תיעשנה באופן מקצועי ובטיחותי וכי שינוי שנדרש עקב תוצר לא צפוי ייושם בשטח פן ייגרמו נזקים לתושבים ולרכושם, ומנגד, נלקח בחשבון אינטרס התובעת ליתן לה הארכת זמן מוסכמת לביצוע השינויים ועבודת התוספות, ובעיקר, ניתן לה פיצוי כספי מלא והולם על פועלה זה, על יסוד משא ומתן הדדי בכל אירוע ואירוע, כמתואר לעיל.

111. נראה הוא, כי בעניינינו קיים העדר תם לב דווקא בידי התובעת אשר הסכימה מפורשות לתימחור האטת זמן ולמתן סכומי כסף בסכום העולה על מיליון וחצי ₪, דבר שנטע אמונה בלב העירייה כי בזאת

הסתיים המשא ומתן הכספי, שתועד בכתב, ועתה, על אף שגבתה התובעת מן העירייה כששה מיליון ₪, שבה היא ותובעת כיום מן העירייה סכום נוסף של 1,335,283 ₪, סכום עתק, לכל הדעות, השווה בערכו, בקירוב, לתשלום עבור "התוספות" דנן שביקשה וקיבלה התובעת.

112. ממה נפשך, ההגינות המסחרית דורשת כי צד לחוזה לא יפתיע צד שכנגד ככלות העבודות ועם גביית מלוא שכר העבודה, ולאחר חתימת כתב וויתור, שכן באופן שכזה לא תקום וודאות מסחרית ויציבות כלכלית הדרושה לצדדים כאויר לנשימה בבואם לתכנן תקציבם, מה גם שהמדובר בעירייה המשלמת כספים מתוך כספי ציבור, המתוקצבים מדי שנה בשנה בקפידה.

113. עוד, אציין, כי התובעת גורסת כביכול, כי המדובר באיחור של שנתיים ימים, במקום עבודה בת 5 חודשים, ברם, "מסתפקת" היא בטענה לאיחור של 12 חודשים, דבר המלמד אף הוא על העדר תם ליבה של התובעת, שגורעת במחי עט תקופה בת שנה, לדידה, של איחור, דבר האומר "דרשני".

114. כן יצויין כי הנזק הנטען בדבר דמי שמירה, תשלום למנהל עבודה והחזקת עובדים ומחפרון לא אושש כמעט בחשבוניות או בתלושי שכר, דבר המכשיל טענה זו אף הוא. כן לא הועסק קבלן משנה ועל כן אין לטעון להפסד רווחי קבלני ולפיכך אין לשלם לתובעת 12% מנזק שלא הוכח.

115. לאור כל האמור לעיל, דוחה אנכי את התביעה.

טענת קיזוז

116. הנתבעת גורסת כי על פי סעיף 11 (2) להסכם רשאית היא להוריד בגין 288 ימי איחור, שאחריה התובעת, לטענתה, בביצוע העבודות באשמה שלה בלבד, הסך של 734,343 ₪, על יסוד קנס של 0.5 פרומיל מסכום התמורה היומי, אולם שעה שהתובעת גבתה כל שכרה מן הנתבעת, ושעה שתביעה זו נדחית, אין רלבנטיות של ממש לקביעה בנדון והטענה מתייתרת.

117. סיכומו של דבר, לאור כל הטעמים המצטברים לעיל, התביעה נדחית.

118. התובעת תשלם לנתבעת הוצאות משפט בסך של 15,000 ₪ בתוספת דמי מע"מ כחוק ובצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

המזכירות תשלח העתק מפסק הדין לב"כ הצדדים.

חנה ינון 54678313

ניתן היום, 2.2.2010 – בהעדר הצדדים.

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)